

afløst, men der er ikke Tale om, at vi ville gøre noget Indgreb i Enkeltmands Ejendomsrettigheder. Det har fornøjet mig, thi man har der set, hvad man i Grunden kan vente sig. Jeg vil haabe, at jeg deri vil kunne se et godt Omen for Fremtiden. Jeg deler som sagt ganske den Opfattelse, som Forslagsstillerne her have lagt for Dagen. Man maa vel lægge Mærke til, hvad der er Tale om. Det er ikke at yde nogen enkelt Mand nogen Gave, men det er, at der ydes Bondestanden en Hjælp. Naturligvis maa der ydes en Hjælp nu, men man maa da ogsaa være klar paa, at der igennem Aaringer har hvilet en Skat paa Bondestanden, og det er den, der maa hæves. Jeg er ganske vis paa, at saa længe denne Byrde ikke er hævet, saa maa vi altid vente, at det Ønske kommer frem, at det maa ske, og det er jo klart, at naar dette skal ske, maa vi andre til at deltage deri. Det vil med andre Ord sige, at alle Landets øvrige Borgere i Fremtiden maa være med til at bære denne Skat, der hidtil ensidig og udelukkende har været lagt paa Bønderne. — Og naar man taler om den Hjælp, som Staten skal yde, saa erkender jeg, som jeg sagde før, at det kan blive vanskeligt for Finansvæsenet foreløbigt, men jeg erkender ikke, at der bringes det allerfjerneste Offer fra Statskassen, thi Statskassen bliver sandelig lige rig, enten de Penge betaales af Bønder eller af Byfolk; det bliver akkurat det samme, om Statskassen faar det fra den ene eller den anden Side. Naar der i denne Forbindelse er talt om, at Landet bliver fattigere derved, saa vil jeg sige, at Landet kan blive fattigere, hvis man bygger en daarlig Jærnbane, eller hvis Frihavnen havde bragt Tab i Stedet for Indtægt, eller hvis en Konvertering eller andre af den Slags Finansoperationer havde været fejlagtige, men i dette Tilfælde forekommer det mig ikke, at der kan være Tale derom. Jeg maa selv tilstaa, at jeg er grumme lidt doktrinær, derfor kan det ogsaa være, at jeg ser paa Doktrinærisme og doktrinære Udtalelser paa en anden Maade end mange andre, og i alt Fald naar jeg hører denne Doktrin, som jeg har hørt nævne flere Gange, at det er en Gave, som ydes Bondestanden, saa vil jeg aldeles ikke ind-

rømme Rigtigheden deraf. Thi akkurat med samme Ret kunde enhver Skattelettelse, som ydes, kaldes en Gave. Saaledes kunde vi ogsaa sige, at Frihavnen var en Gave til Kjøbenhavn. Naar Tienden afløses ved Statens Hjælp, er det ikke mere en Gave til de enkelte Medlemmer af Bondestanden, end det var en Gave til de enkelte Medlemmer af Byen Kjøbenhavn, da der byggedes en Frihavn. Jeg maa bestemt hævde, at Tienden er en Skat eller, om man heller vil, en Grundbyrde, som uretfædigt har hvilet paa Bondestanden i længere Tid, og det kan aldeles ikke forekomme mig at være nogen som helst Uretfærdighed, om vi hæve denne Skat ved de andre Stænders Hjælp.

Jeg skal for Resten ikke trætte det høje Ting alt for længe, Hovedsagen er jo, at jeg ser meget venligt paa nærværende Lovforslag, men det kan dog nok forekomme mig, at man i enkelte Henseender er gaaet noget for vidt, jeg tror, jeg der kan være enig med de Talere, som have haft Ordet, i, at man belaster Statskassen for meget, jeg tør ikke sige det bestemt, for der hører meget grundige Undersøgelser dertil, men jeg har en vis Følelse af, at der ydes Tiendeyderne for meget, og at Tiendejerne kunde være tilfredse med mindre end det, der her er Tale om. Jeg skal ikke komme ind derpaa, for jeg antager, der bliver nedsat et Udvalg, og saa vil det jo være det Sted, hvor saadanne Undersøgelser nærmest skulle finde Sted. Men jeg vil varmt anbefale dette Lovforslag, jeg ønsker, at enten det eller et lignende en Gang maa blive vedtaget i Rigsdagen.

Breinholt-Vandborg: Jeg er i mangt og meget ganske enig i de Udtalelser, vi hørte fra det ærede 4de kongevalgte Medlem (Steffensen), der indledede denne Forhandling. Jeg ser paa samme Maade som han paa adskillige af de Hovedbestemmelser, som indeholdes i dette Lovforslag. Særlig er jeg enig med ham i, at der i Virkeligheden intet kan indvendes mod en Tvangsaflysning, forudsat at denne Aflysning bliver af en saadan Natur, at den giver fuld Erstatning og altsaa ikke griber ind i nogen enkelt Ejendomsret.